

Strategisch Beraad Ondernijning

Datum: 24 januari 2019

Geachte heer Grapperhaus,

U vroeg ons een advies uit te brengen over het rapport 'Waar een klein land groot in kan zijn; Nederland en synthetische drugs in de afgelopen 50 jaar'. Het rapport van de Politieacademie schetst een ongemakkelijke waarheid: in 2017 was er met in Nederland geproduceerde XTC en amfetamine een (wereldwijde) omzet van ten minste 18.9 miljard euro gemoed.

Dat de productie en handel van synthetische drugs (o.a. XTC/MDMA, amfetamine/speed, GHB, LSD, metamfetamine, NPS-en) grote gevolgen heeft voor onze samenleving is evident. Het crimineel verdiend vermogen ontwricht en corrupteert. Inwoners van ons land worden geconfronteerd met onwenselijke en gevaarlijke situaties in woonwijken en het buitengebied. Het dumpen van synthetische drugsafval vervuult en beschadigt onze natuur.

Voor alle partners in het SBO staat vast dat de aanpak van precursoren, synthetische drugs en witwassen in ons land moet worden geïntensiveerd en dat dit een ketenbreed offensief vergt. Hier is al een eerste stap in gezet door de toekenning van de extra ondernijningsgelden en de plannen die op basis daarvan in de regio's en door de landelijke partners worden uitgewerkt. In dit advies wordt aangegeven welke elementen een offensief zou moeten omvatten, wat van de verschillende ketenpartners wordt verwacht, wat zij zelf zullen bijdragen aan dit ketenbreed offensief, alsmede wat u zou kunnen doen vanuit uw rol.

➤ Optimale integrale samenwerking

In het onderzoeksrapport wordt regelmatig verwezen naar succesvolle initiatieven die zijn ontplooid om problemen aan te pakken. Denk bijvoorbeeld aan de Unit Synthetische Drugs (USD), die een tijd lang bestaan heeft maar ook weer is opgeheven. Dit initiatief heeft, net als andere initiatieven, effect gehad, maar omdat er door de jaren heen niet altijd evenveel aandacht is geweest voor de aanpak van synthetische drugs en/of de initiatieven geen structureel karakter hebben gehad, is de overheid er niet in geslaagd de criminaliteit rondom synthetische drugs blijvend terug te dringen. Om nu een hernieuwde stevige aanpak van de criminaliteit die met name gepaard gaat met de productie van synthetische drugs te realiseren is een sterke regie en langdurige focus nodig. Daartoe dient opnieuw te worden nagedacht over de wijze waarop een meer integrale aanpak door de overheidspartners vorm kan worden gegeven. De ketenpartners in het SBO onderschrijven de noodzaak voor nieuwe initiatieven ter zake. De voor de hand liggende ketenpartners daarbij zijn politie, FIOD en OM, maar ook de inzet van de Douane en de Belastingdienst zou mee moeten worden bezien.

De landelijke diensten hebben in het kader van de ondernijningsgelden (het Ondernijningsfonds) een plan ingediend dat zal leiden tot de inrichting van een cluster synthetische drugs. In dit cluster wordt kennis gebundeld, informatie gedeeld, internationale netwerken onderhouden, etc. Versterking van de expertisefunctie en verbetering van de intelligence bieden betere mogelijkheden voor handhaving, opsporing en vervolging. Ook op dat punt is een intensivering gewenst. Het maken van keuzes over de inzet van de benodigde uitvoeringscapaciteit in de regio's blijft uiteraard plaatsvinden via de reguliere

gezagsstructuren. De gezamenlijk overeengekomen veiligheidsagenda en de extra capaciteit voor ondernijning bieden ruimte aan die regio's die willen investeren in de aanpak van synthetische drugs.

Er komt in het verlengde van het cluster synthetische drugs een uniforme aanpak voor onderzoek van dumpingen van afval. Er wordt hierbij onderzocht of het mogelijk is om dumpingen te herleiden tot specifieke labs. In het kader van het versterkingsplan van de landelijke diensten wordt bovendien ingezet op het afpakken van meer geld.

Het cluster synthetische drugs is genoemd in de versterkingsplannen van de landelijke diensten. U heeft hier vanuit de ondernijningsgelden reeds een bedrag aan toegekend. Het cluster synthetische drugs zal in het voorjaar van 2019 worden opgericht.

➤ **Versterking integrale en internationale informatiepositie**

Informatiepositie

Onderdeel van het cluster synthetische drugs moet -zoals hierboven reeds is vermeld- ook zijn de versterking van de informatiepositie. Dit is een belangrijke pijler van het cluster synthetische drugs. Daarin zal meer moeten worden geïnvesteerd op het samenbrengen van de informatie van de regio's en partners (integraal) en op de internationale component. Er zal informatie gestuurd en data-gedreven gaan worden gewerkt. En er zal meer ruimte moeten zijn voor verbinding met de wetenschap en het maken van strategische analyses (trends en ontwikkelingen) en tactische analyses en beelden (zoals een actuele criminele kaart en integrale dynamische beelden). Hierbij zijn elementen als goede registratie en inzet van expertise cruciaal. Daardoor kan Nederland ook voldoen aan zijn internationale (registratie)verplichtingen.

➤ **Inzichtelijk maken financiële stromen**

Het onderzoeksrapport constateert dat er weinig informatie is over de opbrengsten en financiële stromen na daadwerkelijke productie van synthetische drugs (af lab) en de uiteindelijke verkoop op straat. De leden van het SBO zijn van mening dat onderzoek naar deze financiële stromen tot nog toe een onderbelicht thema is gebleven in de aanpak van de synthetische drugs. De partners in het SBO onderkennen het belang van de aanpak van de financiële stromen en staan positief tegenover intensivering op dat gebied. Dit kan mede worden gerealiseerd door de verbeterde informatiebundeling in het nog tot stand te brengen cluster synthetische drugs. Het cluster synthetische drugs rekent het inzichtelijk maken van de verdiensten van de handel in en de productie van synthetische drugs tot een speerpunt. Dienaangaande hebben de landelijke diensten reeds stappen gezet. In het voor het ondernijningsfonds ingediende versterkingsplan op dit thema hebben de landelijke diensten een nauwe samenwerking met iCOV¹ afgesproken. Door de iCOV-informatie kan het cluster synthetische drugs het verdienmodel zichtbaar maken. Daarnaast kan het cluster synthetische drugs beschikken over allerlei andere informatiebronnen die kunnen leiden tot signalen op financiële stromen. Een voorbeeld hiervan is de Europees ontwikkelde tools genaamd TAFEIC (Tools Against Financial en Internet Crime) die hier mogelijk bij kan helpen. Deze tool is reeds ontwikkeld, maar in Nederland nog niet of nauwelijks toegepast binnen de wereld van de synthetische drugs. Een andere informatiebron die mogelijk kan worden aangeboord is de informatie verkregen van financiële instellingen, die hier een belangrijke eigen verantwoordelijkheid hebben (poortwachtersfunctie). Dit geldt ook voor informatie uit het Nationaal

¹ Infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen

Inlichtingen Beeld Ondernijning (NIBO) van de politie of het Landelijk Beeld van Ondernijvende Criminaliteit dat voorjaar 2019 wordt verwacht. Deze combinatie van informatiebronnen zal naar verwachting meer en betere signalen opleveren die vervolgens moeten bijdragen aan een versterking van de aanpak, zowel in preventieve zin als bij de handhaving, opsporing en vervolging.

Wetgeving

Precursoren

Het onderzoeksrapport beschrijft uitvoerig de wetgevingsproblematiek rondom precursoren. De Nederlandse wetgeving biedt onvoldoende houvast om alle stoffen tegen te houden en de vraag is daarmee of aanvullende Nederlandse wetgeving noodzakelijk is. In uw brief aan de Kamer d.d. 21 december 2018² heeft u reeds aangegeven dat, ondanks de behoefte in de uitvoeringspraktijk, de in de motie Van Nispen c.s. voorgestelde *catch all*-bepaling in de Opiumwet wetstechnisch niet mogelijk is. In 2019 worden de uitkomsten verwacht van de evaluatie van de Europese Commissie naar de werking van de Europese verordening ter zake waarin overigens wel een Europese *catch all*-bepaling is opgenomen³. De leden van het SBO adviseren de Europese bevindingen op dit punt te volgen en indien de evaluatie daartoe aanleiding geeft de Nederlandse wetgeving toch opnieuw tegen het licht te houden.

De partners in het SBO zijn blij met het in uw brief verwoorde en gedeelde urgentiebesef alsmede met uw wens om te voorzien in een zo compleet en effectief mogelijk instrumentarium. U heeft toegezegd in de eerste plaats in de relevante Europese fora deze problematiek te agenderen. Daarnaast heeft u toegezegd, in aanloop naar een Europese oplossing, een nationale lijst met stoffen en stofgroepen te zullen opstellen. De leden van het SBO verzoeken u, gezien de urgentie, deze lijst zo spoedig als mogelijk en zeker dit jaar gereed te hebben zodat ketenpartners ermee aan de slag kunnen.

NPS

Zeker gezien de topositie die Nederland inneemt op de synthetische drugsmarkt en het gunstige vestigingsklimaat voor criminelen in Nederland, adviseren de leden van het SBO u om – zo mogelijk versneld- te komen tot een generieke wetgeving, die ervoor zorgt dat Nieuwe Psychoactieve Stoffen (NPS) in Nederland - net als in de ons omringende landen - strafbaar worden gesteld in de (Opium)wet. Er wordt op dit moment gewerkt aan aanpassing van de wetgeving en de leden van het SBO adviseren hier stevig voortgang op te maken, zodat deze zo spoedig mogelijk in werking kan treden.

➤ **Rechtshulpverdrag China**

Het onderzoeksrapport besteedt aandacht aan China als belangrijkste leverancier van grondstoffen en hardware voor de synthetische drugs. Er is geen afzonderlijk bilateraal rechtshulpverdrag tussen Nederland en China. De leden van het SBO adviseren de ketenpartners de bestaande mogelijkheden voor strafrechtelijke samenwerking met China meer te benutten en de resultaten hiervan nauwlettend te monitoren: rechtshulpsamenwerking met China was al mogelijk op basis van verschillende multilaterale

² Reactie op de motie Van Nispen c.s. (34 763)

³ Verordening (EG) nr. 273/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 inzake drugsprecursoren.

VN-Verdragen⁴, maar sinds 1 juli 2018 kan dergelijke samenwerking ook zonder verdragsbasis plaatsvinden. De Afdeling Internationale aangelegenheden en Rechtshulp in Strafzaken (AIRS) van het Ministerie van Justitie & Veiligheid wil ketenpartners hierover adviseren en bij begeleiden. Wanneer de resultaten van deze samenwerking niet of tot onvoldoende resultaat leiden, zal dit punt geagendeerd worden in het SBO om vervolgens eventueel vanuit het SBO u te adviseren te bezien op welke wijze deze samenwerking kan worden verbeterd.

➤ Internationale samenwerking

De Europese buitengrens maakt dat chemicaliën bestemd voor de productie van synthetische drugs niet alleen rechtstreeks uit China maar ook bijvoorbeeld via Oost-Europese landen ons land bereiken. De leden van het SBO adviseren dit nader in kaart te brengen en vervolgens gericht in Europees verband aandacht te vestigen op deze problematiek en te pleiten voor meer awareness voor de invoer van (al dan niet geregistreerde) stoffen die kunnen worden gebruikt voor de productie van synthetische drugs.

Het in november jl. gepresenteerde Dismark-onderzoek laat zien dat de Nederlands-Belgische grensstreek steeds meer benut wordt voor de drugsproductie. De partners in het SBO vinden dat een versterking van de grensoverschrijdende samenwerking daarom is geboden. Het is aan de betrokken regionale partners om het initiatief te nemen om de grensoverschrijdende samenwerking te versterken. De partners uit het SBO kunnen deze versterking zo nodig ondersteunen. Bezien kan worden of en hoe België van begin af aan betrokken kan worden bij de voorgenomen intensivering van de samenwerking tussen de Nederlandse ketenpartners in het cluster synthetische drugs.

➤ Maatschappij aan zet

Het SBO treedt niet in een eventuele legalisatiediscussie die maatschappelijk gevoerd wordt. Keuzes ter zake moeten door de politiek verantwoordelijke organen worden gemaakt.

Het noodzakelijke (hernieuwde) offensief tegen de wereld van de synthetische drugs kan niet alleen een overheidszaak zijn maar moet ook een zaak zijn van de maatschappij. En dit in een situatie dat ons land mondiaal grootproducent is van synthetische drugs maar op zichzelf betrekkelijk tolerant staat tegenover gebruik ervan.

De leden van het SBO adviseren u om in samenwerking met uw collega (volksgezondheid) initiatieven te ontplooiën voor een aanpak gericht op *use reduction*. Dit vanwege de criminele effecten van synthetische drugsgebruik. Deze aanpak zou langs verschillende wegen kunnen, zoals onder andere een campagne, awareness- en voorlichtingsmiddelen.

⁴ Zie bijvoorbeeld: VN verdrag inzake psychotrope stoffen (Wenen, 1971)

VN verdrag tegen sluikehandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Wenen, 1988)

VN Verdrag tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad (UNTOC, New York, 2000)

VN Corruptieverdrag (UNCAC, New York, 2003)

Internationaal verdrag bestrijding van financiering van terrorisme (New York, 1999)

Verdrag inzake de bestrijding van terroristische bomaanslagen (New York, 1997)

Eén van de schadelijke effecten van synthetische drugs zijn de dumpingen van afval, veelal in de natuur maar ook steeds vaker in woonwijken. Dit is uiteraard zeer schadelijk voor het milieu, maar het schoonmaken brengt ook kosten met zich mee. De onschuldige grondbezitter of de overheid betaalt nu veelal de saneringskosten bij een dumping. Er is al aandacht voor het kostenprobleem. Er is echter nog geen structurele oplossing voor gevonden. De leden van het SBO adviseren u om uw collega van lenW te verzoeken met betrokken partijen te komen tot een bevredigende oplossing voor de saneringskosten.

Bij de aanpak van synthetische drugs kunnen private partijen niet achter blijven. De partners in het SBO adviseren om de mogelijkheden tot publiek-private samenwerking bij het terugdringen van de synthetische drugsproductie nader in kaart te brengen en zal via het Landelijk Aanjaagteam Ondernijning ook een bijdrage hieraan leveren.

Met vriendelijke groet,

Mr. P.G.A. Noordanus

Voorzitter Strategisch Beraad Ondernijning